

läget i skolan

Det sk IEA-projektet syftar till att jämföra förhållandena i skolan i olika länder.

För några år sedan redovisades en rapport, av vilken framgick att de svenska trettonåringarna hade sämre kunskaper i matematik än sina kamrater i elva andra länder. I våras presenterade utredningen en ny studie som bl a berörde läsförståelse, litteraturkunskaper, kunskaper i naturorienterande ämnen samt trivsel med skolarbetet.

Det visade sig att de svenska tioåringarna kunskapsmässigt hävdade sig utmärkt. I den åldern betyder dock hemmiljön avsevärt mer än skolförhållandena. För fjortonåringarna är det tvärtom — och mycket riktigt, dessa hade sackat efter påtagligt jämfört med sina jämnåriga på andra håll i världen.

Undersökningen avslöjade vidare, att svenska grundskoleelever hade den uppfattningen att det var viktigt att klara sig bra i skolan. De insåg att detta var avgörande för deras chanser att framdeles få välbetalda och trivsamma arbeten. Den inställningen är värdefull och borde ha gjort det lättare att skapa en god arbetsmiljö i skolan. Inte desto mindre trivs de sämre med skolarbetet än sina kamrater i samtliga länder som ingick i utredningen.

Dessa faktorer tyder på att allt inte står väl till i den svenska skolan, alla storstilade reformer till trots. Det hindrade inte den socialdemokratiska utbildningsministern Ingvar Carlsson från att säga, att utredningen gav belägg för att den "svartmålning" av skolpolitiken som framför allt moderata samlingspartiet och folkpar-

tiet ägnat sig åt skulle vara obefogad.

Enligt hr Carlsson var allt i stort sett utmärkt, I varje fall var han själv högeli- gen tillfreds. Man frågar sig om hans kvalificerade oförmåga att erkänna de befintliga problemen ger honom reella förutsättningar att åstadkomma nödvändiga förändringar och förbättringar. Samma lättsinniga syn på problemen har som bekant justitieminister Lennart Geijer visat upp inom sitt område med föga eftersträvansvärt resultat.

Arbetsmiljön i skolorna är på många håll olidlig. Disciplinsvårigheterna har ofta växt de ansvariga över huvudet. En undersökning i våras i skolorna i Kalmar uppvisade skrämmande interiörer. Ordningen var inte längre möjlig att upprätthålla, och rektorer och lärare saknade tillräckliga befogenheter för att kunna ingripa effektivt. En elev motiverade sin frånvaro med att han hade baksmälla. En annan uppmanades av en lärare att hålla tyst och röt då "håll tyst själv". Förstörelse av materiel var omfattande liksom skolket. Men läget i Kalmar har på sina håll bedömts som bättre än i landet i övrigt.

Hur reagerade hr Carlsson på detta? Jo, han framhöll bl a att vissa av de elever som vantrivdes säkert inte skulle trivas någon annanstans heller! Man undrar vad

exempelvis Metallordföranden Bert Lundin skulle säga om han påtalade arbetsmiljöproblem bland metallarbetarna och fick ett liknande svar av socialminister Sven Aspling!

Socialdemokraterna har ofta skyllt problemen i skolan på lärarna. Det skulle vara dessas fel att skolan inte fungerade som teoretikerna i kanslihuset tänkt sig. Det säger man samtidigt som man på ett utmanande sätt negligerat lärarnas åsikter när skolreformerna genomdrevs under förra decenniet. Rekordet tog säkert Alva Myrdal, när hon häromåret förkunnade att den nuvarande lärargenerationen måste dö ut innan vi fick en bättre skola.

En cynisk likgiltighet har präglat de ansvarigas attityd till arbetsmiljöproblemen i skolan. Denna har drabbat samtliga de i skolarbetet involverade. Framför allt har den drabbat de elever som efter avslutad skolgång gått ut i yrkeslivet i tron att de kan uppföra sig som det passar dem och utebli från arbetet under hänvisning till baksmälla eller andra lika hårt slående argument.

Det är skönt att bli gammal. Att vara ung var för djävligt, skrev Hjalmar Söderberg en gång. Ändå hade han inte upplevt dagens grundskola.

Matti Haggström